

*Usko, Rauha
ja rakkaus*

Pirkko Jurvelin

Usko, Rauha ja rakkaus

Usko, Rauha ja rakkaus

Pirkko Jurvelin

© 2022 Pirkko Jurvelin

Kansi ja taitto: Suunnittelutoimisto Tammikuu Oy

Kannen kuva: Pirkko Jurvelin kotiarkisto ja Adobe Stock

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6296-7

1. Usko

Kalevankankaan hautausmaalla minä sen päätin. Kun kuularuiskujen räiske peitti alleen kaikki muut äänet, kun en enää kuullut Melinin käskyjä, enkä kuolevien tovereiden voihkimista, kun en enää uskonut näkeväni seuraavaa päivää, en edes seuraavaa iltaa, silloin minä sen päätin: Minä, Usko (Uljaska) Vasilinpoika Zuhukov Matinkylästä, Surmanjärven rannalta, ottaisin vaimokseni Rauha Turposen, kyläkauppiaan tytön, sillä Rauhaa olin rakastanut jo kauan, ainakin vuoden, ja se on pitkä aika nuorelle miehelle.

Etenin joukon mukana hautausmaan etelälaitaa pitkin kohti Yleistä sairaalaa. Puolen metrin päässä edessäni juoksi jääkäri, joka oli taitava ampuja. Olin nähnyt, kuinka hän oli tappanut monta punikkia, eikä mies näyttänyt nytkään pelkäävän, vaikka oli kadottanut kypäränsä jonnekin tässä taistelussa, joka oli kestänyt jo monta tuntia. Jääkäri oli juuri kohottamassa asettaan, kun häneen osui. Näin, kuinka miehen pään vasen puolisko räjähti pirstaleiksi, ja aivot alkoivat hitaasti valua ulos. Jääkäri jatkoi kuitenkin juoksuaan kompastellen niin kuin olisi yhä ollut elossa – ja ehkä olikin –, ja silloin tiesin ihan varmasti, että halusin Rauhan vaimokseni.

Samalla, kun syöksyin eteenpäin hautakiveltä toiselle – kuollut jääkäri jäi makaamaan taakseni vihreä sotilaspuku punaisen veren tahraamana

– mielessäni välähti kuva kotitilastani Törmälästä, joka oli minulle rak-
kain paikka maan päällä. Isäni kuoltua Anna-äitini emännöi tilaamme,
mutta hän oli sanonut minulle, että tila tarvitsi nuoren emännän. Ja
minä halusin Rauhan.

Olisin halunnut naida Rauhan ennen sotaan lähtöä, mutta äitini pani
vastaan. Rauha ei kuulemma ollut sopiva vaimo, koska hän oli aivan liian
nuori, ja koska hänen vanhempansa olivat vain kauppiaita, eikä meidän
tilamme olisi hyötynyt naimakaupasta mitenkään. Minun pitäisi naida
naapuritilan Selma, joka oli vähä-älyinen. Tai ehkä se on liian ankarasti
sanottu, mutta Selma ei ollut oppinut lukemaan rippikoulussakaan, ja
hänen isänsä oli pitänyt lahjoa pappi, jotta tämä olisi päästänyt tytön
ripille. Selma kun ei ollut muistanut ulkoa edes uskontunnustusta eikä
isämeitä. Mutta minun äitini sanoi, ettei ison talon emännän tarvinnut
osata lukea. Pääasia oli, että naimakaupan avulla saatiin liitettyä yhteen
kaksi suurta tilaa.

Ruumis makasi puun takana, ja melkein kompastuin siihen. Asetakin
rinnuksessa oli useampi luodinreikä, ja jotenkin se tuntui hyvältä: eipä
tarvinnut miehen kitua. Parempi kuolla kerralla kunnolla kuin yrittää
elää jalattomana tai kädettömänä tai sokeana toisten armoilla.

Katsoin kuolleen kasvoja tarkemmin ja tunnistin Veikon. Hän oli ollut
iloinen kaveri, joka sanoi usein: ”Aina voi pakata repun ja lähteä.” Sitä mies
oli tehnytkin kertomansa mukaan monta kertaa vuosien aikana. Taakse
olivat jääneet huonot ja hyvät työpaikat, kauniit ja vähemmän kauniit
heilat ja kai joku lapsikin, tämä oli virnistellyt. Veikko oli selittänyt, että
hänen verensä oli ohuempaa kuin muiden, ja siksi se virtasi suonissa
nopeasti ja teki hänestä niin vilkkaan. Nyt oli reissut reissattu. Reppu
oli pakattu viimeisen kerran, eikä seuraavaa työpaikkaa tarvitsisi etsiä.
Veikko oli sanojensa mukaan vasta kaksikymmentäkolmevuotias, vaikka

näyttikin vanhemmalta. Yhtään lisävuotta mies ei enää saisi, ei yhtään naista eikä lasta. Se oli sen elämän loppu. Olisin halunnut tutkia miehen asetakin taskut, jos niistä olisi löytynyt jokin muisto omaisille vietäväksi, mutta en voinut pysähtyä enää. Punikit jatkoivat tulitusta raivoisasti, ja meidän oli mentävä eteenpäin. Tampere olisi pian valkoisten hallussa, ja sota olisi voitettu. Jätin Veikon ruumiin ja lähdin seuraamaan toisia.

Se päivä oli kiirastorstai keväällä 1918. En unohda sitä koskaan. En unohda ruumiita, joita lojui ympäri hautausmaata kuin ne olisivat tarkoituksellisesti halunneet etsiä itselleen viimeisen leposijan juuri tuosta Tuonelan puutarhasta. Ne olivat valkoisten ja punaisten ruumiita, suurin osa nuoria miehiä, joukossa lapsilta näyttäviä poikia rähjäntyneissä vaatteissa. En nähnyt naisia, vaikka olin kuullut, että heitä taisteli kappinallisten joukoissa. Katsoin hautakiviä, joissa oli luotien jälkiä, ja minusta oli suoranaan häväistys, etteivät nämä vainajat olleet vieläkään saaneet rauhaa, vaan joutuivat kantamaan hautapaadessaan ikuista arpea ja muistutusta Suomen kansan suurimmasta epäonnistumisesta.

Tuona iltana uskoin, etten tulisi selviämään seuraavien päivien taisteluista. Oli selvää, etteivät punaiset antaisi helposti periksi Tampereen valloittajille, olihan se nähty jo sinä päivänä. Luultavasti kuolisin ennen pääsiäistä, kuolisin niin kuin ne toisetkin, jotka makasivat hautakivien välissä hiljaa, pakotettuina tyytymään osaansa. Niin minäkin tyytyisin, en valittaisi ollenkaan kohtaloani, sillä tärkeintä oli pelastaa itsenäinen Suomi isänmaan petteureilta ja venäläisiltä. Jos kuitenkin tapahtuisi sellainen ihme, että Luoja antaisi minun säilyttää henkeni tässä sodassa, niin heti kotiin palattuani minä kosisin Rauhaa.

2. Rauha

Usko tuli kotiin heti Helsingin voitonparaatin jälkeen. Hän astui sisälle kauppaan hyvin itsevarman oloisena ja sanoi minun äidilleni, että tahtoisi puhua kanssani kahdestaan kaikessa rauhassa ja kysyi sitten minulta, että voisinko tulla vähäksi aikaa sivummalle. Äitini ei pitänyt semmoisesta venkoilusta, vaan sanoi, että koska tyttö oli alaikäinen – ei vielä kuutatoista täyttänyt –, niin hänellä ei tarvinnut olla mitään salaisuuksia yhdenkään miehen kanssa. Törmälän nuoren isännän olisi parasta sanoa sanottavansa ihan tässä näin, kauppatiskin ääressä. Eihän täällä nyt ollut edes muita asiakkaita, nuorta isäntää ei kai voinut laskea asiakkaaksi.

Äitini on sisukas ja kovapäinen. Hän on yksin pitänyt kauppaa pystyssä isän juopotellessa pitkin kyliä, ja me tytöt olemme tottuneet auttamaan kaikessa jo pienestä pitäen. Kerran joku päivitteli, että on se suuri harmi, kun kauppiaan rouvalla on vain tyttöjä eikä ollenkaan poikia työn jatkajaksi. Silloin äiti sylkäisi ja sanoi, että hänelle piisasi, että perheessä oli yksi vehkeillä varustettu juoppo. Kolmesta työstä on paljon enemmän hyötyä kuin yhdestäkään pojasta. Tuon tapauksen jälkeen ihmiset lopettivat puhumisen, mutta siunailivat kylillä, kuinka pahansuinen ja kovasuinen Turposen Alli, kauppiaan akka oli, ja jos Matinkylässä olisi toinen kauppa, niin mieluummin he tekisivät ostoksensa siellä.

Kyllä minä tiesin, miksi Usko oli tullut. Olimme tavanneet vapaapalokunnantalolla iltamissa jo edellisenä kesänä. Minä olin karannut sinne, sillä äiti ei päästänyt minua minnekään, olinhan vielä aivan liian nuori. Isosiskoni on luonteeltaan minua vilkkaampi ja sai houkutelluksi minut mukaansa. Jos äiti joskus huomaisikin karkureissumme, ei hän puhunut mitään. Tärkeintä oli, että tein työni kaupassa kunnolla.

Usko tuli juttelemaan minulle palokunnantalon pihalla, ja minua ujustutti kamalasti. Hän kysyi, kuinka vanha minä olin, ja kun kuuli ikäni, oli hieman hämmästyneen näköinen. ”No, ei se haittaa. Sinä olet niin kaunis, että minä voin kyllä odottaa pari vuotta.”

Minua melkein hävetti, kun Törmälän nuori isäntä puhui tuommoisia, mutta kyllä häntäkin oli mukava katsella. Olin kuullut, että Zuhukovin suku oli kotoisin jostakin Venäjän rajamailta, ja kyllä pojasta huomasi, että hänessä virtasi myös ryssänpöytä. Uskon hiukset olivat pikimustat ja loivasti kiharaiset, silmätkin olivat tummanruskeat. Varreltaan hän oli hoikka ja minua paljon pidempi. Vaikka oikeastaan minä olen aina pitänyt vaaleahiuksisista ja sinisilmäisistä pojista, niin Uskossa oli jotakin, mikä miellytti minua kovasti. Hän oli rehellisen tuntuinen ja puhelias, ja tietysti minuun vaikutti sekin, että hän oli suuren tilan nuori isäntä.

Tunsihan minä hänet näöltä jo ennen kuin hän tuli pihalla minun luokseni. Hän kävi silloin tällöin kaupassamme, ja sitä paitsi kaikki kyläläiset tiesivät Törmälän tilan, koska se oli Matinkylän suurimpia maatiloja. Päärakennuskin oli niin suuri, että etuseinällä oli kahdeksan isoa ikkunaa ja kaksi kuistia. Sitä vastapäätä pihan toisella puolella oli komea navetta, ja sen oikealla puolella oli talli ja useita aittoja. Koska talossa oli myös kaksi asuinkerrosta, se näkyi kauas miltei koivukujan alkuun asti. Sitä kujaa myöten pääsi kylältä Törmälään, ja siitä erkani myös tie naapuritilalle, Erkkilään.

Oli harmi, ettei Erkkilässä ollut miespuolista perijää, oli vain hidasoppinen Selma, joka ei miehiä kiinnostanut. Jos Selma ei vetänytään miehiä puoleensa, niin kyllä joku halukas varmasti löytyisi Erkkilän nuoreksi isännäksi, sen verran vauraasta tilasta oli kysymys.

Silloin iltamissa emme sopineet mitään, mutta tapasimme tuon ensimmäisen kerran jälkeen useasti. Arkisin molemmilla oli omat kiireensä, mutta pyhäpäivinä kuljeskelimme yhdessä kyläraitilla. Harvoin saimme olla ihan kahdestaan, koska isosiskoni Hilja oli usein mukanamme. Tiedän, että Hilja olisi mielellään ottanut Uskon itselleen, mutta Usko halusi vain minut. Hän silitti tukkaani ja sanoi, ettei ole koskaan aikaisemmin nähnyt kenelläkään niin paksuja ja taipuisia ja vaaleita hiuksia. Vaikka minun oli pidettävä hiukseni tiukasti niskassa yhdellä palmikolla, nyhdin aina muutaman kiharan irralleen, kun menin tapaamaan Uskoa. Hän siirsi valloillaan olevat kiharat varovasti korvani taakse, ja se tuntui minusta ihanalta. En ollut ihan varma siitä, että rakastinko Uskoa yhtä paljon kuin hän minua, mutta ajattelin, että ei se haittaa. Tiesin, että Usko oli hyvä sulhasehdokas: komea, ison tilan isäntä, ja niin minä päätin rakastaa häntä.

Kun näin hänet viiden kuukauden eron jälkeen kaupan ovella, minun oli vaikea pysytellä rauhallisena tiskin takana, vaikka pakkohan se oli äidin takia. Koska äiti ei antanut minun lähteä kaupasta minnekään, niin Usko kiersi luokseni tiskin taakse ja halasi minua varovasti. Sitten hän kuiskasi korvaani, että hänellä oli ollut minua kamalan ikävä, ja että milloinkaan voimme mennä naimisiin. Minua ujostutti halailla siinä äidin nähden, mutta kun vilkaisin taakseni, äiti oli kääntänyt meille selkensä ja oli järjestelevinään hyllyjä.

Niin minua kosittiin. Ja siinä tiskin ja tavarahyllyjen välissä, äidin selän takana, minä vastasin hätäisesti sen, mikä tuli ensimmäiseksi

mieleeni eli kahden vuoden kuluttua sopisi (olisin silloin miltei kahdeksantoista). Sen kuultuaan Usko suuteli minua nopeasti, niin nopeasti, että se jäi minua harmittamaan. Hän varmaankin arkaili äitiäni, joka kääntyikin rivakasti meihin päin ja ilmoitti, että olkoon sitten kahden vuoden päästä. Eipä silti, Rauha osasi jo nyt kaiken sen, mitä isomman tilan emännän tulee osata, mutta hänen piti koulia nuorimmasta työstä itselleen kauppaan yhtä hyvä työntekijä kuin tämä keskimmäinenkin oli ollut. Ja kai isäntä pysyisi tämän kaupan asiakkaana, eikä lähtisi hankkimaan tavaraa Lappeenrannasta tai Parikkalasta.

Siinä äiti oli kyllä oikeassa, että vaikka en ollut iällä pilattu, niin taitoja minulla oli enemmän kuin monella vanhemmalla naisella. Kaupan pito ei ole helppoa työtä, ei ollenkaan, ja minä olin saanut olla mukana siinä touhussa jo pienestä pitäen. Joskus olin päässyt äidin matkaan Lappeenrantaan hakemaan uutta tavaraa ja katsomaan, mitä kaupungissa oli tarjolla. Äiti mietti tarkkaan, ennen kuin otti jonkin uuden tuotteen myyntiin. Vaikka hän oli äkäinen ja itsevarma, niin se oli vain hyvä, sillä kauppiaan oli oltava varma asiastaan. Joskus saattoi kuitenkin käydä niin, ettei se tuote, mitä meillä oli myynnissä, mennytkään kaupaksi, ja äiti jäi siinä tappiolle. Se harmitti ja suututti häntä kovasti, vaikka ei meiltä silti koskaan leipä loppunut. Isommissa kaupungeissa ja maaseudullakin nähtiin nyt nälkää – jossakin päin kuulemma syötiin pettuleipää, koska oikea vilja oli loppunut –, mutta meillä oli aina ollut ruokaa riittävästi.

Suola ei loppunut meidän kaupasta koskaan, siitä äiti piti huolen. ”Suola on perheenemännän paras ystävä,” hänellä oli tapana sanoa keskustellessaan asiakkaiden kanssa. Sitten hän piti pitkän puheen tuon valkoisen ihmeaineen hyödyistä. Suola oli pakollinen mauste kaikkiin ruokiin, ja sitä kannatti panna pieni ripaus myös kahviin terävöittämään sen makua. Suola ei ollut kuitenkaan ainoastaan mauste, vaan sillä oli monta muutakin käyttötarkoitusta, näin äiti kehui. Hän kertoi, että

suola sai sammuvan tulen uudestaan liekehtimään, se oli erinomainen puhdistusaine ja vieläpä karkotti torakoita. Kaiken tämän lisäksi se oli parasta porsliinin pesuvettä ja poisti vaatteista veritahrat, ja saattoi sillä kurlata kipeää kurkkuakin. Tuntui siltä, ettei maailmassa ollut toista yhtä ihmeellistä ainetta, ainakin mikäli äitiin oli uskominen.

Pitihän asiakkaiden kanssa jutella, jos ei muusta niin sitten suolasta. Olin kyllä huomannut, että naispuoliset ostajat hieman pelkäsivät äitiä ja mielummin asioivat minun ja siskoni kanssa. Miehet soittivat suutaan äidin kanssa, mutta eivät pärjänneet tälle häijyydessä. Kai se oli heistä hauskaakin, kun naisihminen uskalsi panna heille vastaan.

Sen jälkeen, kun Usko oli lähtenyt kaupasta minua kosittuaan, tiesin, että olisin kaupassa enää kaksi vuotta jos sitäkään. Minulla olisi kaksi vuotta aikaa tutustua Törmälän Anna-emäntään ja alkaa oppia ison tilan miniäksi. Ei minua pelottanut, vaikka vähän jännittikin. Törmälän emäntää pidettiin rauhallisena ja tasaisena ihmisenä, mutta olin kuulut ihmisten ihmettelevän sitä, ettei yksikään tilan tytöistä – heitä oli kolme: Ada, Helmi ja Reetta – ollut jäänyt taloon, vaan jokainen heistä oli muuttanut toiselle paikkakunnalle. Ada ja Helmi toimivat Iisalmessa ja Hämeenlinnassa opettajina, Reetta oli päässyt kotirouvaksi pankkii-rille Lappeenrantaan. Ei, tilan omat tytöt eivät viihtyneet maalla, mutta minä olin varma, että minusta Törmälä saisi hyvän työntekijän ja Usko hyvän puolison.

3. Juho Laukkanen

Törmälän tila näkyi hyvin Erkkilän pirtin ikkunasta. Juho Laukkanen katseli, kuinka nuori pari käveli koivukujaa pitkin kohti päärakennusta. Kovin hidasta oli pariskunnan kulku, välillä piti pysähtyä halailemaan, jopa suutelemaan, välillä mies pysäytti nuorikkonsa esitelläkseen tälle tilaan kuuluvia maita ja rakennuksia. Näky vihlaisti ikävästi Laukkasen sisikuntaa. Siinä vihlausissa oli tuskaa, vihaa ja kateutta. Tuskaa siitä, että naapurin nuorella miehellä oli kainalossaan morsian, kun taas hänen oman poikansa Ension ruumis makasi kirkkomaan multiin kätkettynä. Keuhkotaudin kuihduttama nuori ruumis, joka näytti ikäistään paljon vanhemmalta. Eikä ainoastaan pojan ruumis, vaan myös vaimon.

Juho oli ottanut itseään kymmenen vuotta nuoremman naisen vaimokseen, tukevan ja taitavan, mutta niin ei tämäkään ollut välttynyt tuolta kuolemantaudilta. Poika ja vaimo makasivat nyt samassa perhehaudassa, mihin oli jo paljon aikaisemmin laskettu kahden, syntymässä kuolleen pienen pojan ruumiit. Epäoikeudenmukaisuus aiheutti vihaa, suurta, raskasta vihan tunnetta, joka teki Juhon askeleista niin painavat, että hänen oli välillä istuttava ja kysyttävä itseltään yhä uudestaan samat kysymykset: Miksi hänen poikansa piti kuolla, vaikka naapurin poika on terve ja elossa? Miksi hänen vaimonsa piti kuolla, vaikka naapurin vaimo oli hengissä? Koska niihin kysymyksiin ei kukaan ollut osannut

vastata, ei edes pappi eikä lääkäri, niin Laukkanen jätti kirkon, eikä tervehtinyt enää koskaan kunnanlääkärää.

Kun tieto Törmälän isännän menehtymisestä oli saavuttanut naapuritalon, Juho Laukkanen tunsu pienen hetken ajan vahingoniloa: Kuollaan sitä naapurissakin. Mutta ei se ollut oikein, sellainen vahingonilo. Hän laittautui matkaan surunvalittelukäynnille ja kohtasi pirtissä emännän, joka näytti muutamassa viikossa vanhentuneen vuosia. Kasvoinhin oli ilmaantunut samanlaisia syviä uurteita kuin ikääntyneillä naisilla usein oli ja hiukset, jotka olivat ennen olleet tummat, lähes mustat, alkoivat selvästi harmaantua ohimoilta. Laukkanen otti ovella hatun pois päästään ja esitti osanottonsa.

” Tutkimattomat ovat Herran tiet,” sanoi emäntä kuin itsekseen. ”Niin on päiväsi kuin on voimasi”, hän vielä jatkoi ennen kuin naapurin isäntä oli ehtinyt sanoa mitään. Laukkanen istahti penkin päähän – vaikka emäntä ei ollut edes huomannut sitä ehdottaa – ja alkoi kertoa vaimonsa ja poikansa sairaudesta ja kuolemasta kuin osoittaakseen, ettei tämän talon emäntä ollut ainoa, jonka elämää kohtalo oli koetellut kovin kourin. Anna – se oli naapurin emännän nimi – ei kääntänyt katsettaan yhteen puristetusta käsistään, vaan sanoi hiljaa itsekseen: ”He saavat ansionsa mukaan.” Se riitti. Laukkanen nousi äkkiä, hyvästeli lyhyesti ja poistui talosta.

Hän oli tullessaan elätellyt ajatusta siitä, että kunhan sopiva aika olisi kulunut, hän saattaisi ottaa Törmälän Annasta itselleen uuden vaimon. Se olisi molempien edun mukaista, ja kyseinen naimakauppa varmistaisi sen, ettei Matinkylästä löytyisi hakemallakaan suurempaa tilaa kuin Erkkilä–Törmälä. Työt ja omaisuus saataisiin kyllä jyvitettyä oikeudenmukaisesti nuoren isännän ja Juhon välillä. Mutta tuo raamatunlauseita lateleva nainenhan oli ihan sekaisin. Oliko suuri suru aiheuttanut järjen

menetyksen, vai oliko tämä jo aiemmin ollut sillä tapaa sairaaloinen? Naisen koko olemus vaikutti niin luotaantyöntävältä, että Laukkanen heitti pois suunnitelmansa naida naapurin leski. Tästä ei olisi enää vai-moksi kenellekään.

Juho Laukkasen mieleen oli viime aikoina noussut kummallinen ajatus. Hän yritti pyyhkiä sen nopeasti pois, meni talliin katsomaan palkinto-hevosiaan tai lähti navettaan komentamaan piikoja, mutta silti samai-nen ajatus nousi välillä jostakin mielen perukoista, ryömi hitaasti kohti tietoisuutta niin kuin kastemato nousi mullan alta vesisateella. Asiahan oli niin, että Törmälän isäntä sairastui ensin. Joku arveli, että hän oli tuonut basillin mukanaan käydessään Venäjällä tapaamassa sukulaisiaan. Olipa asia niin tai näin, ei sillä liene ollut kovin suurta merkitystä, ja olihan noita sairaita ollut aiemminkin pitkin pitäjää. Mutta mistä Juhon Elsa-vaimo oli saanut tartunnan? Se oli kysymys, joka askarrutti miestä kovasti, ehkä liikaakin. Elsahan viihtyi enimmäkseen kotosalla, mitä nyt kävi joskus kaupalla tai kirkossa, harvemmin ompeluseuroissa. Vaikka Juho kuinka yritti, ei hän saanut mielestään pois ajatusta siitä, että naa-purin Anatoli ja hänen vaimonsa olivat joskus tavanneet toisensa ja olleet niin lähekkäin, että sairaus oli tarttunut. Kuinka lähekkäin siinä tapauksessa oli oltava? Riittikö basillin leviämiseen pelkästään se, että puhui toiselle, vai pitikö olla vielä läheisemmin tekemisissä?

Anatoli oli kieltämättä ollut komea mies. Hänen venäläiset vanhem-pansa olivat rikastuneet kauppiaina ja ostaneet viljelysmaata ja metsää ja rakennuttaneet tilalle suuren päärakennuksen ja navetan. Vuosien mittaan rakennuksia oli tullut lisää milloin mihinkin tarpeeseen niin, että vieras oli aivan ihmeissään. Tarvittiinko tätä kaikkea? Olihan tämä jo vallan tuhlausta!

Kun vanha Vasili Zuhukov vaimoineen oli jäänyt jättien armoille Surmanjärvellä lauhana helmikuun päivänä – samassa onnettomuudessa kuoli hevonen ja tuhoutuivat kaikki Lappeenrannasta hankitut tavarat – , niin Anatoli oli jo valmis jatkamaan tilan isäntänä. Ulkonäöltään mies oli yhtä näyttävä kuin isä–Vasili, joka oli oikea ryssä, eikä ollut koskaan oppinut kunnolla suomea. Anatoli puhui suomea ja venäjää ja oli luonteeltaan vilkas ja ulospäin suuntautunut. Jos hän ei puhunut tai komennellut, hän nauroi tai lauloi. Naapurikylästä tuotu Anna–vaimo puolestaan oli hiljainen, ehkä jopa syrjäänvetäytyvä ja sopi hyvin elävällisen Anatolin rinnalle.

Juho muisti sen päivän, jolloin Anatoli oli vaimonsa kanssa tullut käymään Erkkilässä. Se oli ollut kesäinen pyhäpäivä, hän itse oli ollut kylällä käymässä ja ihmetteli, kun vaimo tuli juosten häntä vastaan pihalle. Elsan posket olivat punehtuneet, ja hän vaikutti harvinaisen vilkkaalta.

– Ne ovat sisällä. Keitin jo kahvin, kaikkein parasta laatua, ja laitoin vehnäleipää pöytään.

Juho ymmärsi heti, että naapurin pariskunta oli tullut näyttämään vihkisormuksia heillekin. Pöydän ääressä istuva Anatoli oli äänessä tapansa mukaan, puhui, heilutteli käsiään ja kertoi juttuja.

– Sinulla se on komea vaimo, mies tokaisi Juholle. – Eipä silti onhan tuo näyttävä emäntä minullakin, vaikka ei olekaan niin hyvässä lihassa. Sen sanottuaan mies purskahti nauruun ja katsoi Elsaa sivusilmällä.

Juho vilkaisi vaimoaan, jonka posket punoittivat, ja joka tuijotti hämillisenä lattiaa.

Se ei ollut tuntunut hyvältä, se, että mies kehuu naapurin vaimoa, vaikka on juuri mennyt naimisiin. Anna ei kyllä näyttänyt siitä välittävän. Hän istui hiljaisena pöydän ääressä ja pyöritti sormessa olevaa vihkisormustaan. Oliko se muistutus aviomiehelle vai ihan satunnainen ele, sitä Juho jäi miettimään.

”Kalevankankaan hautausmaalla minä sen päätin. Kun kuularuiskujen räiske peitti alleen kaikki muut äänet, kun en enää kuullut Melinin käskyjä, enkä tovereiden tuskaista voihkimista, kun en enää uskonut näkeväni seuraavaa päivää, en edes seuraavaa iltaa, silloin minä sen päätin: Minä Usko (Uljaska) Vasilinpoika Zuhukov Matinkylästä, Surmanjärven rannalta, ottaisin vaimokseni Rauha Turposen, kyläkauppiaan tytön, sillä Rauhaa olin rakastanut kauan, ainakin vuoden, ja se on pitkä aika nuorelle miehelle.”

Sisällissodan ja toisen maailmansodan välinen aika on Törmälän tilalla Matinkylässä hyvää ja työntäyteistä. Perhe kasva, Uskosta tulee aktiivinen suojeluskunnan jäsen, ja Rauha palaa töihin vanhempiansa perustamaan kauppaan. Kylässä seurataan tarkoin maailmanpolitiikan tapahtumia, ja ilmassa oleva sodan uhka ja suojeluskunnan vieraaksi kutsuttu saksalainen sotilas herättävät ristiriitaisia tunteita. Lopulta Rauha joutuu kysymään itseltään, onko hänellä oikeus rakastaa edes kerran elämässään.

Pirkko Jurvelin on saksalaiseen ja englantilaiseen filologiaan erikoistunut filosofian maisteri ja opettaja. Hän on julkaissut useita tietoteoksia ja romaaneja. ”Usko, Rauha ja rakkaus” on Jurvelinin kuudes romaani.

www.pirkkojurvelin.com

